

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

**ПЕТИ ГОДИШЕН ДОКЛАД НА
ОМБУДСМАНА КАТО**

**НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН
МЕХАНИЗЪМ**

РОЛЯТА НА ОМБУДСМАНА КАТО НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ (НПМ)

- **Основната роля на омбудсмана като Национален превантивен механизъм (НПМ) е противодействието на изтезанията и другите форми на жестоко, унижително и нечовешко отнасяне в местата за лишаване от свобода.**
- **Лишаването от свобода е всяка форма на задържане в място, което лицата не могат да напуснат доброволно. Примери за местата за задържане са затвори, психиатрични институции, места за 24-часово задържане в полицейските управления, институции за закрила на детето, домове за възрастни, бежански центрове или центрове за задържане на имигранти и пр.**

ЗАЩИТА НА ЛИЦАТА, ТЪРСЕЩИ ЗАКРИЛА, И НА МИГРАНТИТЕ

- НПМ установи затруднено взаимодействие между отговорните държавни институции по отношение на настаняването и регистрацията на молбите на търсещите закрила лица.
- НПМ постави специален акцент в дейността си на състоянието на правата на непридружените деца, търсещи закрила.

АКЦЕНТ - *България трябва да подобри системата за прием и предоставяне на грижи на непридружените малолетни и непълнолетни деца, като по този начин се гарантират животът, здравето, сигурността и интересите им като особено уязвима група деца.*

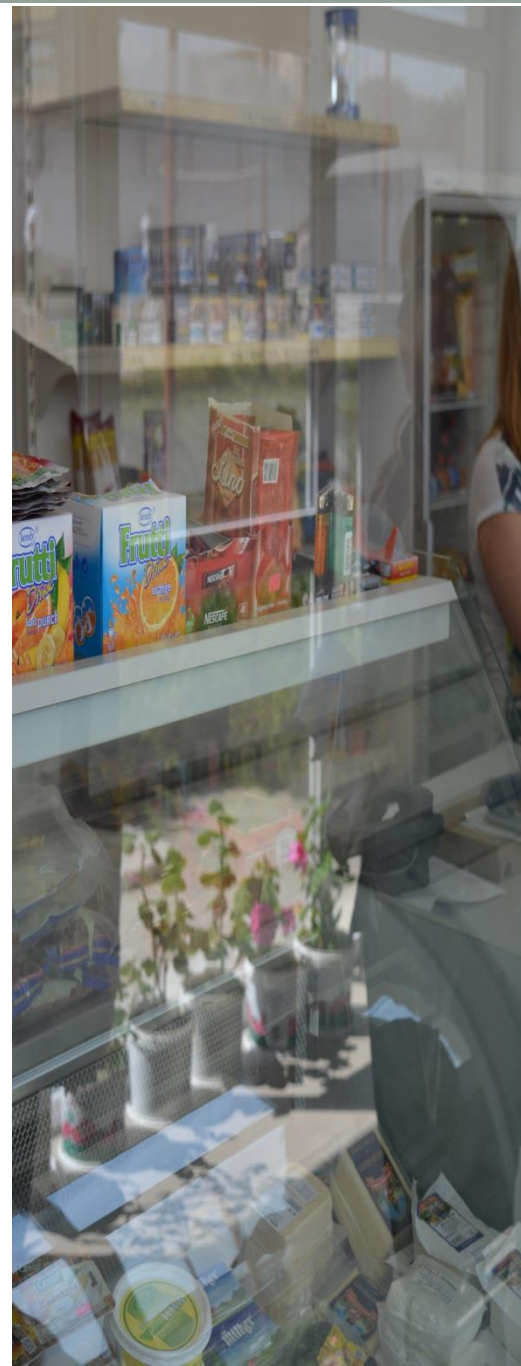
- НПМ констатира случаи на сериозно нарушаване на българското и международното право при изпълнение на принудителни административни мерки на граждани на трети страни.

МЕСТАТА ЗА ЗАДЪРЖАНЕ

- НПМ отбелязва значителен напредък от страна на изпълнителната и законодателната власт по отношение на изпълнението на препоръки, давани от Комитета за предотвратяване на изтезанията и НПМ през 2016 г. в сравнение с предходни периоди.
- За първи път в историята на местата за лишаване от свобода през 2016 г. капиталовите разходи бяха увеличени.
- Наблюденията на НПМ показват, че през 2016 г. екипът на Министерство на правосъдието изцяло насочи усилията си към затворите.

- Като цяло основен дефицит е липсата на визия в държавните органи от изпълнителната власт за развитие на арестите.
- За съжаление становище на омбудсмана по внесен в Народното събрание Закон за изменение и допълнение на Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража, съдържащ голям брой препоръки, не беше обсъдено и взето предвид. Приет е текст относно тайната на кореспонденцията в нарушение на Конституцията.
- В края на 2016 г. от страна на Министерството на правосъдието и Министерския съвет бяха предприети положителни стъпки за повишаване на заплатите на служителите в затворите.
- Монополното положение на Държавно предприятие „Фонд затворно дело“ в затворническите лавки се превърна в дългогодишен и системен проблем в местата за лишаване от свобода.

- НПМ отчита неизпълнена препоръка на Комитета за предотвратяване на изтезанията, изискваща засилен диалог между Министерството на правосъдието и Министерството на здравеопазването относно административното подчинение на здравните заведения в затворите и тяхното методическо ръководство.
- Има редица неизпълнени препоръки на НПМ до министъра на правосъдието от 2012 г.
- Омбудсманът, в качеството си на НПМ, след като и през 2016 г. установи пренаселване в затвора в гр. София, поддържа препоръката си за строителство на нов затвор в гр. София. Надявам се че този път препоръката ще бъде внесена за разглеждане от Министерския съвет съобразно чл. 46 ал. 2 от Закона за изпълнение на наказанията и задържане под стража, поради обстоятелството че не изисква ангажиране на бюджетни средства.

- В началото на годината омбудсманът – г-жа Мая Манолова, лично посети затвора в гр. Сливен. Дадените устни препоръки относно недостатъчно подаване на топла вода и недостатъчно хигиенни материали са изпълнени от администрацията на затвора.

- Направената препоръка от НПМ към министъра на финансите, съвместно с министъра на правосъдието, да предприемат необходимите мерки за окомплектоването на общежитието в с. Дебелт през следващата бюджетна година е приета и изпълнена.

- Изключително позитивна е констатацията на НПМ, че в затвора в гр. София, след постъпване на работа на новия ръководител на затвора, необоснованата употреба на сила е преустановена. /За съжаление през 2017 г. е отстранен от длъжност – НПМ се самосезира и извършва проверка по случая/

- НПМ отбелязва, че е налице системен дългогодишен проблем за България във връзка с незаконосъобразно използване на белезници в зоните за повишена сигурност спрямо доживотно осъдени на лишаване от свобода, както и при лечение във външни лечебни заведения.

ЗАЩИТА НА ЛИЦАТА С ПСИХИЧНИ ЗАБОЛЯВАНИЯ

- Голяма част от препоръките към Министерството на здравеопазването за промяна във финансирането на държавната психиатрична помощ, изпълнението на медицинските стандарти и реструктурирането на тези институции, дадени от НПМ, остават неизпълнени и през 2016 г.

- Компетентните институции не могат да намерят решение на сериозните проблеми, свързани с лошата материално-техническа база и кадровото обезпечаване. Тези проблеми пряко засягат и нарушават правата както на пациентите, настанени в тези институции, така и на работещите в тях.

- Част от пациентите са с тежък социален статус, което налага държавните психиатрични болници да изпълняват и социални функции. В тази връзка отправената препоръка към Министерството на труда и социалната политика за разкриване на допълнителни социални услуги остава неизпълнена.

- Районните съдилища настаняват лица за лечение в държавните психиатрични болници от отдалечени райони, с което се възпрепятства контактът между болни и близки (настойници/ попечители) и се затруднява дейността на лечебното заведение.
- Необходимо е реално взаимодействие между всички институции, на всички нива за цялостно решаване на проблемите на психичното здраве и индивидуален и комплексен социално-здравен подход към всяко лице с психичен проблем.

*Психичното
разстройство е
болест, не лично
решение.*

СОЦИАЛНИ И МЕДИКО-СОЦИАЛНИ ИНСТИТУЦИИ ЗА ДЕЦА

- Все повече неправителствени организации, медии, представители на общността, които се занимават със защита правата на човека, разпознават НПМ като независим мониторингов орган.
- Омбудсманът смята, че е необходимо да има ясно заложен критерии и подход при извеждането на деца в алтернативни услуги.
- Препоръките на НПМ се приемат от органите на изпълнителната власт.

СОЦИАЛНИ ИНСТИТУЦИИ ЗА ВЪЗРАСТНИ

- Не са изградени в достатъчна степен съпътстващи услуги в общността.
- Недостатъчен щат за специализиран и неспециализиран персонал.
- Успешната деинституционализация и социализацията на потребителите на социални услуги за възрастни трябва да се съчетае с провеждането на информационни кампании.

ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ НА НАЦИОНАЛНИЯ ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ С МЕЖДУНАРОДНИ И НАЦИОНАЛНИ ОРГАНИ И ОРГАНИЗАЦИИ

- През изминалата 2016 г. продължи традиционното активно сътрудничество на НПМ с неговите национални и международни партньори в лицето на държавни институции, неправителствени организации, както и международни органи и организации.

Една малка част от тях са: Подкомитетът за предотвратяване на изтезанията; Мрежата на националните превантивни механизми в Югоизточна Европа; Съветът на Европа; Международният център за развитие на миграционните политики; Европейската агенция за охрана на външните граници на Европейския съюз; Агенцията за основни права на Европейския съюз; Върховният комисар по правата на човека към Организацията на обединените нации; Амнести интернешънъл и др.

Благодаря Ви за вниманието!

